

SKUPNE PARTICIPATIVNE DELAVNICE, SOUSTVARJANJE ZNANJA IN RAZVOJ ZMOGLJIVOSTI

KARST FIREWALL 5.0

Inovativno ekosistemsko zasnovano prilagajanje podnebnim spremembam na Krasu. Spodbujanje požarno odporne gmajne s podporo industrije 5.0

Inovativno ekosistemsko-zasnovano prilagajanje podnebnim spremembam na Krasu. Spodbujanje požarno odporne gmajne s podporo industrije 5.0

DELIVERABLE INFORMAZIONI / INFORMACIJE

Acronimo del progetto / Akronim projekta:	KARST FIREWALL 5.0
Titolo del progetto / Naslov projekta:	Inovativno ekosistemsko zasnovano prilagajanje podnebnim spremembam na Krasu. Spodbujanje požarno odporne gmajne s podporo industrije 5.0 Inovativno ekosistemsko-zasnovano prilagajanje podnebnim spremembam na Krasu. Spodbujanje požarno odporne gmajne s podporo industrije 5.0
Area prioritaria / Prednostno področje:	Un'Europa più verde e a basse emissioni di carbonio, che si muove verso un'economia a zero emissioni di carbonio e resiliente Bolj zelena, nizkoogljična Evropa, ki prehaja na gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij ogljika in je odporna
Obiettivo specifico del programma / Specifični cilj programa:	SO4: Promuovere l'adattamento ai cambiamenti climatici e la prevenzione del rischio di catastrofi e la resilienza, tenendo conto degli approcci ecosistemici. SO4: Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam in preprečevanja tveganja nesreč ter odpornosti ob upoštevanju ekosistemskih pristopov
URL del sito web del progetto / URL spletne strani projekta:	www.ita-slo.eu/karst-firewall-50
Numero del documento / Številka dokumenta:	D.1.4.1
Titolo del documento / Naslov dokumenta:	SKUPNE PARTICIPATIVNE DELAVNICE, SOUSTVARJANJE ZNANJA IN RAZVOJ ZMOGLJIVOSTI
Work Package:	WP 1
Attività / Aktivnost:	1.4
Partner responsabili (autori) / Odgovorni partnerji (avtorji):	IUAV Università di Venezia (Granceri Bradaschia M., Morassutti G.) ZRC-SAZU (Breg Valjavec, M.) PiNA
Partner coinvolti / Sodelujoči partnerji:	
Luogo e data di pubblicazione / Kraj in datum objave:	Trst, 30/03/2026

KAZALO

KAZALO.....	3
UVOD.....	4
PARTICIPATIVNA DELAVNICA O RANLJIVOSTI ZA GOZDNE POŽARE NA KRASU.....	5
1. UVOD IN CILJI DELAVNICE.....	6
Predstavitev rezultatov analiz.....	6
2. POTEK DELAVNICE.....	9
Primerjava z analizami ranljivosti.....	12
Priporočila.....	14
3. SKLEP.....	15
PARTICIPATIVNA DELAVNICA S SLOVENSKIMI DELEŽNIKI.....	16
Glavni cilji delavnice.....	17
1. POTEK DELAVNICE.....	18
Metodološki postopek delavnice.....	19
Seznam predlogov ukrepov na lokalni ravni.....	23
Seznam predlogov ukrepov na državni ravni.....	23

UVOD

V okviru projekta Karst Firewall 5.0, ki ga financira program Interreg VI-A Italija–Slovenija, imajo dejavnosti vključevanja deležnikov in ozaveščanja osrednjo vlogo pri oblikovanju skupne strategije za preprečevanje in obvladovanje tveganja gozdnih požarov na čezmejnem kraškem območju. Projekt si namreč prizadeva okrepiti odpornost območja s celostnim pristopom, ki združuje tehnično-znanstvene analize, tehnološke inovacije in aktivno sodelovanje lokalnih skupnosti ter institucionalnih akterjev. V tem okviru participativne delavnice predstavljajo temeljno orodje za spodbujanje dialoga, soustvarjanja znanja in izmenjave mnenj med strokovnjaki, upravami in lokalnimi deležniki. Neposredna vključenost teritorialnih akterjev v začetnih fazah analize in načrtovanja omogoča izboljšanje kakovosti predlaganih rešitev, krepitev skupnih ciljev in povečanje učinkovitosti prihodnjih prilagoditvenih ukrepov.

V okviru projekta sta bili izvedeni dve glavni srečanji za izmenjavo mnenj. Prva delavnica je bila posvečena temi analiz ranljivosti za gozdne požare z namenom preverjanja in dopolnjevanja podatkov, pripravljenih v okviru delovnega paketa 1 (WP1), s neposrednim prispevkom strokovnjakov in delavcev v sektorju. Ta priložnost je omogočila validacijo obstoječih analiz, njihovo obogatitev z lokalnim znanjem in oblikovanje skupne vizije dejavnikov tveganja in ranljivosti kraškega ozemlja. Druga delavnica, organizirana na območju Občine Miren-Kostanjevica, je bila usmerjena v oblikovanje operativnih predlogov v podporo lokalnemu Akcijskemu načrtu, s posebnim poudarkom na ukrepih za preprečevanje in obvladovanje tveganja. Z vključevanjem lokalnih skupnosti, kmetov, strokovnjakov in institucij je srečanje spodbudilo prepoznavanje kritičnih točk, priložnosti in možnih posegov ter prispevalo k oblikovanju skupnih in kontekstualiziranih strategij.

Skupaj obe delavnici tvorita komplementarno pot: po eni strani utrjevanje spoznavne in analitične podlage, po drugi pa opredelitev konkretnih in participativnih ukrepov. Ta celostni pristop v celoti odraža cilje projekta ter spodbuja sodelovalno in čezmejno upravljanje tveganja gozdnih požarov, s čimer postavlja temelje za učinkovitejše, trajnostne in skupne dolgoročne posege.

PARTICIPATIVNA DELAVNICA O RANLJIVOSTI ZA GOZDNE POŽARE NA KRASU

Sistiana, 27. maja 2025

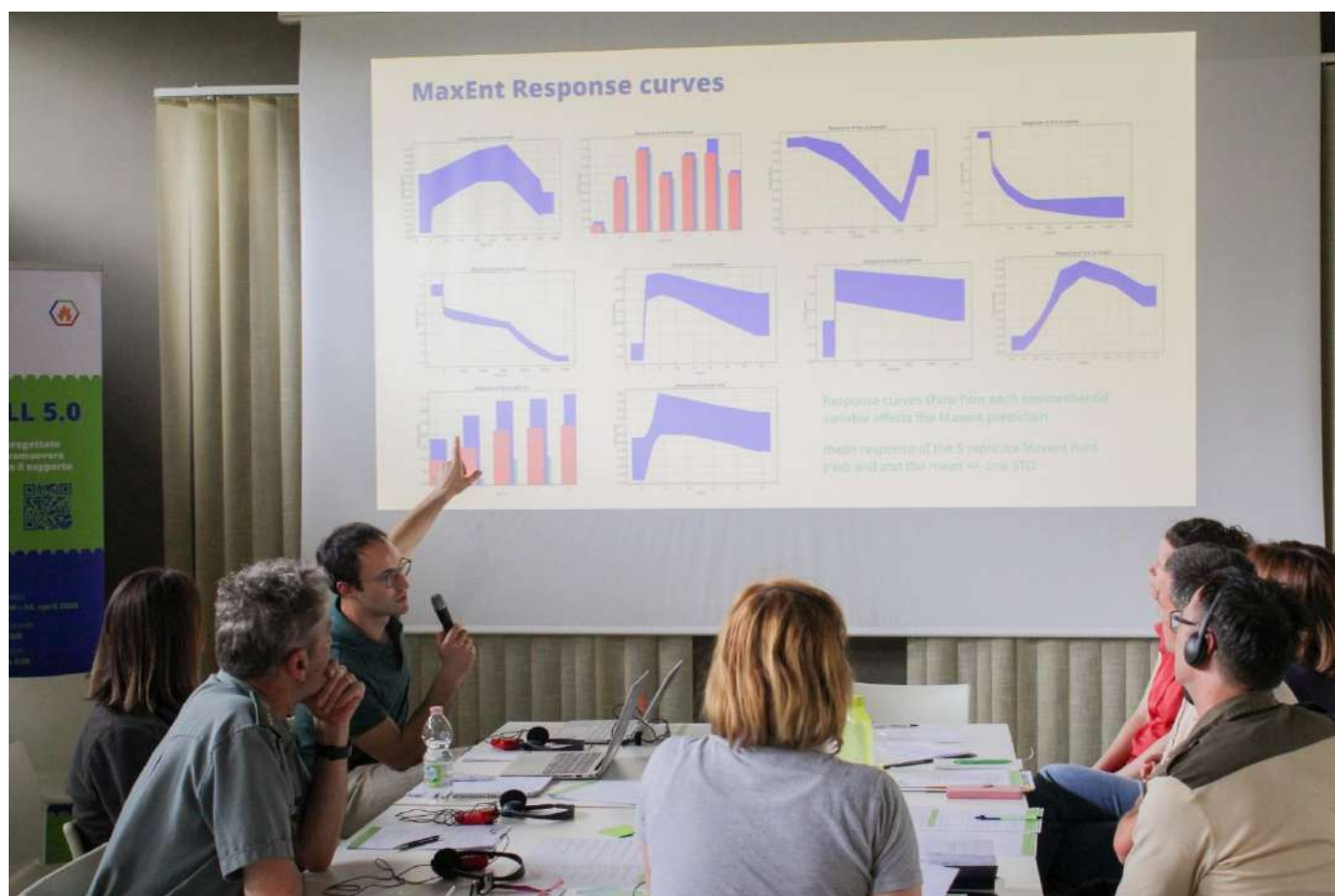
1. UVOD IN CILJI DELAVNICE

27. maja je bilo v konferenčni dvorani Infopoint Sistiana prvo plenarno srečanje za razširjanje rezultatov projekta Karst Firewall 5.0. Na dogodku so bili predstavljeni rezultati WP1 v prisotnosti vseh glavnih partnerjev: IUAV, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Infordata, PiNA, občini Devin-Nabrežina/Duino-Aurisina in Miren-Kostanjevica ter skupini italijanskih in slovenskih gozdarjev Guardia Forestale in Zavod za gozdove. Pred srečanjem je potekala delavnica, ki jo je organizirala in vodila PiNA, udeležili pa so se je italijanski in slovenski gozdarski organi, IUAV in ZRC-SAZU.

Cilj delavnice je bil zbiranje prispevkov za izpopolnjevanje analiz ranljivosti, izvedenih v okviru WP1, koordiniral pa jo je IUAV. Ranljivost kraškega območja za gozdne požare je bila analizirana z uporabo večkriterijske odločitvene analize (MCDA, Multi-Criteria Decision Analysis) z analitičnim hierarhičnim procesom (AHP, Analytic Hierarchy Process) kot metodo težtanja. AHP predvideva subjektivno ocenjevanje relativne pomembnosti napovednih spremenljivk s pomočjo matrike parnih primerjav. Ta ocena je bila sprva zasnovana na pregledu znanstvene literature. Med delavnico je bila primerjana z mnenjem strokovnjakov s tega področja, da bi dopolnili in preverili začetne analize.

Predstavitev rezultatov analiz

Dodana vrednost srečanja za izmenjavo mnenj pred delavnico je bila plodna izmenjava idej, ki je sledila predstavitvi prvih analiz tveganj in ranljivosti. Zahvaljujoč temu je bilo mogoče opredeliti skupno vizijo nevarnosti, povezanih z gozdnimi požari, in ranljivosti v kraškem območju. Kot je jasno povedal eden od moderatorjev: «Cilj ni spremeniti ozemlja, smo v začetni fazi. Cilj je ustvariti prostor za komunikacijo».

Slika 1 Predstavitev rezultatov analiz ranljivosti in nevarnosti gozdnih požarov.

Po predstavitvi analiz in njihovih rezultatov je sledilo srečanje za izmenjavo mnenj, med katerim so gozdarji izrazili zaskrbljenost glede režima gozdnih požarov na kraškem območju ter razpravljali o tem, kako se je spremenil v zadnjih letih. Italijanski gozdarji so izpostavili težave, povezane z razvojem požarnih režimov, ugotavljajoč, da podnebne spremembe ustvarjajo večjo nevarnost in ranljivost. Pomembna ugotovitev se je nanašala na časovni premik požarnih sezon v teku leta.

Nekoč je bil problem gozdnih požarov skoraj izključno zimski pojav, medtem ko so bili poletni požari praktično neobstoječi, predvsem zaradi nočne temperaturne inverzije – pojava, ki po besedah italijanskih gozdarjev «z afriškim anticiklonom ne nastopa več». Zimski požari imajo manjši vpliv, saj so na splošno nizke intenzivnosti, razvijajo se blizu tal in zato

ne zajamejo krošenj dreves niti ne poškodujejo rastlinskega semena. Drugi odločilni dejavnik je sprememba vegetacije: širjenje ruja, *Cotinus coggygia*, visoko vnetljivega grma, katerega širjenje ogroža tipične suhe travnike, ki so ključni za blaženje gozdnih požarov. Te spremembe so hitre in neenakomerne ter povečujejo negotovost pri napovedovanju obnašanja ognja. Italijanski gozdar je poudaril, da so bile po požaru leta 2022 na italijanski strani sprejete nekatere ukrepe za zmanjšanje tveganja. Med ključnimi ukrepi (ki so trenutno v teku) je bila omenjena gradnja protipožarnih pasov (tj. suhih zidov) vzdolž železniške proge, zahvaljujoč katerim bi se število požarov, ki jih povzročajo iskre vlakov, moralo drastično zmanjšati. To kaže, da čeprav zgodovinski podatki o gozdnih požarih kažejo močno korelacijo z bližino železniške mreže, te spremenljivke pri analizi prihodnje ranljivosti za gozdne požare ne bi smeli precenjevati. Ta vidik še enkrat dokazuje, da imajo človeški posegi moč za spremembo zgodovinskih vzorcev nastajanja požarov, kar poudarja pomen tesne povezave z regionalnimi in lokalnimi organi prostorskega načrtovanja ter z drugimi institucijami, ki delujejo na tem območju.

Slovenski udeleženci so ponovili, kar so izrazili v prejšnjih prispevkih, zlasti poudarjajoč pomen empiričnih temeljev pri modeliranju. Gozdar je opozoril: «Malo gozdnih požarov se sproži ravno v gozdovih, a ravno tam se navadno najbolj razširijo». Ta razlika med izvorom in širjenjem poudarja potrebo po izpopolnjevanju klasifikacij rabe tal v modelih tveganja. Gozdarji so zagovarjali, da bi se modeli morali izogniti precenjevanju tveganja nastajanja gozdnih požarov v gozdovih, namesto tega pa bi kot bolj verjetna izhodišča navajali območja zarasčena z divjo ali polnaravno vegetacijo, kot je kraška gmajina v procesu pogozdovanja.

Zlasti je bilo poudarjeno, da slovenska zgodovinska serija podatkov o gozdnih požarih vključuje samo požare, ki so zajeli gozdove, medtem ko tisti, ki so izbruhnili na travnikih in drugih polnaravnih območjih, spadajo v drugačno podatkovno serijo v pristojnosti Gasilske zveze. To pomeni, da so trenutni nabori podatkov neuravnoteženi v korist gozdnih okolij in tvegajo, da bi dali izkrivljeno sliko o drugih območjih z negozdnim požarnim tveganjem. Udeleženci so prav tako poudarili, da vsaka vrsta ceste predstavlja različne profile tveganja in bi jo bilo treba obravnavati ustrezno, pri čemer so zahtevali razdelitev tipologije cest v ločene podatkovne ravni: avtoceste, ceste, gozdne ceste in gozdne/pohodniške poti.

2. POTEK DELAVNICE

Na delavnici so poleg IUAV in PiNA kot organizatorji in moderatorji sodelovale 3 slovenske gozdne straže Zavoda za gozdove in 2 gozdna stražarja Gozdne straže Devin-Nabrežina. Vprašalnike so razdelili udeležencem in jih prosili, da jih izpolnijo skupaj. Zbrani so bili dve seriji odgovorov: ena, ki so jo podali italijanski gozdarji, in druga, ki so jo podali slovenski. Obe seriji sta bili nato primerjani in razpravljani, da bi sestavili sintezo ocene spremenljivk. To je sprožilo bogato razpravo o razliki med požarno nevarnostjo in ranljivostjo.

Italijanski udeleženci so pripisali velik pomen antropogenim spremenljivkam (npr. bližina cest in naselij) pri nastajanju požarov, medtem ko so resnost vpliva pripisali podnebnim in ekološkim razmeram. Kot je povzel gozdar: «Antropogeni dejavniki določajo število gozdnih požarov, medtem ko pokrovnost tal in podnebne spremenljivke določajo njihovo resnost». Ta razlika se je pojavila tudi v slovenskih prispevkih, kjer je udeleženec opazil: «Razumeli smo, da je treba oceniti najpomembnejši dejavnik, ki prispeva k nastajanju gozdnih požarov, to je prisotnost človeka».

Slika 2 Ocena matrik parnih primerjav s strani gozdarjev

Diversi partecipudeležencev je poudarilo potrebne kompromise pri modeliranju: ali dati prednost obvladljivim spremenljivkam (npr. rabi tal) ali tistim, ki so bolj indikativne za dolgoročne trende (npr. podnebje). Opomnil je slovenski strokovnjak. Ta metodološka preglednost je ključna za zagotavljanje, da modeli opravljajo tako napovedovalne kot preventivne funkcije.

Slika 3 Trenutek primerjave ocen delavnice

Ob upoštevanju ranljivosti za gozdne požare kot nagnjenosti ozemlja k trpljenju posledic gozdnih požarov v smislu intenzivnosti in širjenja ognja so končni rezultati matrik naslednji:

Tabela 1 AHP za kategorije spremenljivk

	Anthropic	Topographic	Climatic	Land cover
Anthropic	1,00	1/4	1/8	1/9
Topographic	4	1,00	1/6	1/9
Climatic	8	6	1,00	1
Land cover	9	9	1	1,00

Tabela 2 AHP za podnebne spremenljivke

	Temperature	Precipitation
Temperature	1,00	1
Precipitation	1	1,00

Tabela 3 AHP za antropogene spremenljivke

	Distance from roads, forest roads and paths	Distance from railways	Distance from settlements
Distance from roads, forest roads and paths	1,00	1	1
Distance from railways	1	1,00	1
Distance from settlements	1	1	1,00

Tabela 4 AHP za topografske spremenljivke

	Slope	Aspect	Topographic Wetness Index
Slope	1,00	1	3
Aspect	1	1,00	3
Topographic Wetness Index	1/3	1/3	1,00

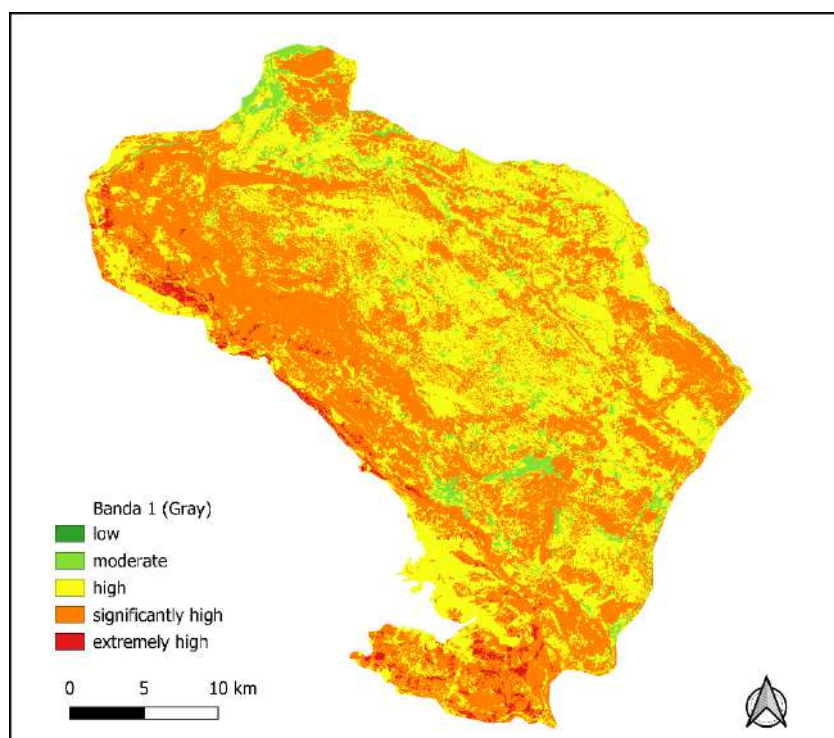
Primerjava z analizami ranljivosti

Rezultati delavnice se precej bistveno razlikujejo od vrednosti, upoštevanih v prvi fazi analiz ranljivosti, ki so prikazane v spodnji tabeli 5. Razlika tiči v prejšnji razlagi pojma «ranljivost», razumljeni kot nagnjenost ozemlja tako k vžigu kot k gorenju z večjo intenzivnostjo. Iz tega razloga so bile antropogenim spremenljivkam pripisane največja relativna pomembnost. Med delavnico se je pojavilo enako vprašanje, ali naj ranljivost vključuje nagnjenost k požaru; ob koncu srečanja je bil sklenjen, da bi bilo bolj pravilno razlikovati med obema konceptoma v dveh ločenih analizah.

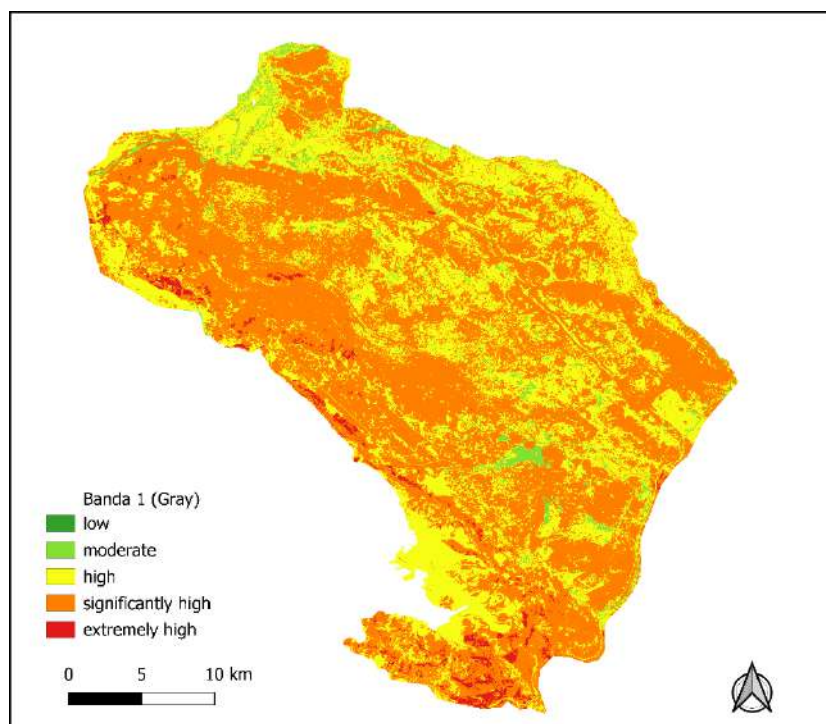
Tabela 5 Primerjava uteženih ponderjev AHP na podlagi analize znanstvene literature in rezultatov delavnice

Spremenljivka	UTEŽ (PO ANALIZAH)	UTEŽ (PO DELAVNICI)
Distance from roads, forest roads and paths	0,3679	0,0177
Distance from railways	0,0511	0,0177
Distance from settlements	0,0920	0,0177
Slope	0,0486	0,0438
Aspect	0,0493	0,0438
Topographic Wetness Index	0,0101	0,0146
Temperature	0,0432	0,1665
Precipitation	0,0144	0,2025
Land cover	0,3100	0,4620

V nadaljevanju prikazujemo analize ranljivosti za gozdne požare, prilagojene na podlagi rezultatov delavnice. V primerjavi z AHP napovednih spremenljivk, zasnovano le na preučevanju obstoječe literature, se ozemlje bolj porazdeli v razred ranljivosti „Visoka“ in „Zelo visoka“, v katera spada skoraj 90 % ozemlja, z naraščanjem ranljivosti v prihodnjih podnebnih razmerah (Tab. 6).

Slika 4 Karta ranljivosti za gozdne požare na Krasu v trenutnih podnebnih razmerah.

Slika 5 Karta ranljivosti za gozdne požare na Krasu v prihodnjih podnebnih razmerah.

Tabela 6 Tabela z deleži proučevanega območja v razredih ranljivosti v današnjih in prihodnjih podnebnih razmerah

	Trenutna ranljivost		Prihodnja ranljivost		Razlika	
	Area (km ²)	Delež	Area (km ²)	Delež	Area	Delež
Nizka	0,003	0,0003%	0,00	0,000%	0,00	-0,0003%
Zmerna	48,7	4,84%	30,95	3,08%	-17,70	-1,76%
Visoka	441,0	43,86%	358,92	35,70%	-82,10	-8,16%
Zelo visoka	498,1	49,54%	597,51	59,43%	99,41	9,89%
Extremely	17,7	1,76%	18,05	1,80%	0,39	0,04%
Skupaj	1.005	100,00%	1.005	100,00%	-	-

Priporočila

Delavnica se je zaključila s soglasjem o različnih prioritetah za prihodnje delo. Med temi so:

- **Ločitev modelov nevarnosti in ranljivosti:** da bi se izognili podvajanju podatkov in napačnim interpretacijam, bi bilo treba antropogene dejavnike uporabljati izključno za modeliranje tveganja.
- **Pogosto posodabljanje podatkov o pokrovnosti tal:** hitre spremembe zahtevajo intenzivnejše spremljanje z droni in posodobljenimi satelitskimi posnetki.
- **Meteorološki pogoji namesto podnebja:** napovedovalni modeli bi morali upoštevati meteorološke trende na sub-sezonski ravni, torej upoštevati meteorološke pogoje v trenutku analize požarnega tveganja.
- **Harmonizacija zgodovinskih serij podatkov o gozdnih požarih:** vključitev podatkov o negozdnih požarih in poročil lokalnih gasilcev je ključna za zmanjšanje slepih točk v analizi.

Nazadnje je bil poudarjen pomen stalnega čezmejnega sodelovanja. Tako italijanske kot slovenske zainteresirane strani so se strinjale, da bodo institucionalno učenje, skupni besednjak in postopna potrjevanje ključnega pomena.

3. SKLEP

Ta delavnica je predstavljala prvi korak k opredelitvi skupne čezmejne vizije tveganja gozdnih požarov in odpornosti na Krasu. Vključenost gozdarjev zagotavlja, da so sprejeti modeli bolj trdno zasidrani v dinamikah resničnega sveta. Na primer, v modelu AHP, uporabljenem pri analizi ranljivosti, so bile iglastem in listavcem dodeljene vrednosti ranljivosti 5 oziroma 4, medtem ko so gozdarji poudarili, da so območja, porasla z divjo vegetacijo, pogosto med tistimi z največjo ranljivostjo.

Med delavnico je postalo jasno, kako slovenski in italijanski gozdarji zaznavajo dejavnike, ki prispevajo k tveganju gozdnih požarov in ranljivosti na kraškem ozemlju. To zahteva poglobitev izvedenih analiz, kar nakazuje, da bi lahko bilo potrebno razdeliti napovedne spremenljivke glede na namen analize: ranljivost za gozdne požare ali nevarnost gozdnih požarov. Posledično bi zgodovinske ali predvidene podnebne spremenljivke prispevale k določanju ranljivosti ozemlja, medtem ko meteorološki pogoji v danem trenutku lahko opredeljujejo trenutno tveganje za nastanek gozdnih požarov. Te odnose bi bilo mogoče poglobiti tako v delovnem paketu 1 (dokončanje analize ranljivosti) kot v delovnem paketu 2, ki bo privedel do ustvarjanja algoritmov za napovedovanje gozdnih požarov s podporo umetne inteligence.

PARTICIPATIVNA DELAVNICA S SLOVENSKIMI DELEŽNIKI

Cerje, 28. januarja 2026

1. UVOD IN NAMEN DELAVNICE

V sredo, 28. januarja 2026, so partnerji projekta Karst Firewall 5.0 izvedli participativno delavnico z lokalnimi deležniki na temo požarne odpornosti na Krasu. Delavnica je potekala v konferenčni dvorani Pomnika Miru na Cerju (Miren).

Za organizacijo dogodka so poskrbeli partnerji Občina Miren-Kostanjevica, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU in Kulturno izobraževalno društvo PiNA.

Glavni cilji delavnice

Projekt Karst Firewall 5.0 je osredotočen na inovativno prilagajanje podnebnim spremembam na Krasu, pri tem pa projekt potrebuje aktivno sodelovanje lokalnih skupnosti, gasilskih enot, civilne zaščite in drugih deležnikov. Glavno izhodišče dogodka je bilo dejstvo, da se zaradi podnebnih sprememb in opuščanja tradicionalne rabe tal (zaraščanje pašnikov, propadanje suhozidov) povečuje požarna ranljivost območja. Na območju občine Miren-Kostanjevica je teren že degradiran zaradi velikih požarov v letih 1993, 2003 in 2022. Delavnica ni bila osredotočena na gašenje požarov, ampak na njihovo preprečevanje skozi mogoče preventivne ukrepe.

Delavnica je posledično imela naslednje cilje:

- Vzpostaviti dialog med lokalnimi prebivalci, kmeti, stroko in institucijami.
- Prepoznati ovire in priložnosti za obnovo ključnih elementov pokrajine (pašniki, njive, vrtače, suhozidi).
- Oblikovati konkretne predloge ukrepov na lokalni in državni ravni.

1. POTEK DELAVNICE

Dogodka se je udeležilo nekaj več kot 30 udeležencev in je potekal po vnaprej zastavljenem scenariju (celoten program je mogoče najti kot prilogo k temu dokumentu).

Uvodni nagovor je imel vodja projekta Dr. Massimiliano Granceri Bradaschia z Univerze IUAV iz Benetk, ki je predstavil cilje projekta. Nato je besedo prevzela Tina Gerbec, strokovna sodelavka za projekte in gospodarstvo Občina Miren-Kostanjevica, ki je predstavila pilotne aktivnosti znotraj občine Miren-Kostanjevica. Nazadnje sta spregovorila dr. Matjaž Geršič in dr. Mateja Breg Valjavec iz Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU, ki sta predstavila možnosti za ponovno vzpostavitev pašnih režimov in kmetijsko rabo vrtač ter o suhozidih kot elementih kulturne krajine.

Slika 1 Uvodni govor vodje projekta, dr. Massimiliana Grancirja Bradaschie, IUAV

Nato je moderatorka dogodka Maja Drobne razdelila udeležence v 3 delovne skupine:

- **Skupina A:** Paša in upravljanje travišč (povezava med zgodovinsko rabo in današnjim stanjem);
- **Skupina B:** Vrtače in kmetijstvo (možnosti za reaktivacijo nekdanj obdelanih (delanih) vrtač);
- **Skupina C:** Suhozidi in kulturna pokrajina (vloga suhih zidov v ohranjanju kulturne in požarno odporne pokrajine).

Metodološki postopek delavnice

Moderatorica Drobne je za delavnico uporabilo metodologijo »Trikotnik dialoga«. To je strukturirana metoda skupinskega pogovora, ki izhaja iz izkušenj prebivalcev skupnosti in njihovega soočanja s izpostavljenimi težavami. Metoda spodbuja poslušanje, medsebojno razumevanje ter soustvarjanje rešitev, v tem primeru za trajnostno in varno življenje na Krasu. Metoda je temeljila na treh zaporednih krogih razmisleka.

Prvi krog je bil namenjen temu, da se vzpostavi skupna slika problema. Zato smo udeležence najprej vabili, da podajo svoje mnenje o specifični tematiki na podlagi lastnih izkušenj in trenutnega stanja na terenu. Tipična vprašanja so bila: Kako vidite stanje tega dela krajine?; Kje vidite, da so največji problemi? Pri tem smo vabili udeležence, da označijo problematična področja in potencialne na mapah, ki smo jih predhodno tiskali.

V drugem krogu so se udeleženci odzvali na misli drugih ter izpostavili, kaj so slišali, kaj jih je nagovorilo ali kako se njihova izkušnja povezuje z izkušnjami drugih v skupnosti. Namen kroga je bil spodbuditi razpravo, da prepoznamo tako skupne točke kot neskladja in omejitve. Tipična vprašanja so bila: Kaj se vam zdi ključno, pa še ni bilo dovolj poudarjeno? Kje se strinjamo? Kje vidimo drugače? Zakaj? Katere ovire so resne in katere so bolj organizacijske? Ob koncu drugega kroga smo želeli imeti bolj izčiščeno sliko problemov, jasno poimenovane ovire, deljeno sliko problemov.

Slika 2 Delo v tematski skupini

Tretji krog, ki je trajal približno 30 minut, je bil namenjen razmišljanju o prihodnosti. Namen tega kroga je bilo razmišljati o rešitvah: možnih ukrepih, vizijah in prvih korakih. Tipična vprašanja so bila: Kako bi si želeli, da ta krajina izgleda čez 10–15 let? Kateri ukrepi bi imeli največji učinek? Kje bi konkretno začeli? Kdo bi moral biti nosilec? Kaj je realno izvedljivo v naslednjih 2-3 letih?

Udeleženci so izsledke treh krogov zapisali na plakate.

Prioritizacija

Naslednji sklop delavnice je bil namenjen skupni predstavitvi rezultatov vseh 3 krogov in glasovanju o nujnosti ter izvedljivosti predlaganih ukrepov. Udeleženci so označili, katere ukrepe vidijo kot najbolj nujne in katere kot najbolj izvedljive.

Sledil je povzetek glavnih poudarkov in razlaga, kako bi lahko rezultate delavnice uporabili za oblikovanje konkretnih rešitev.

Slika 3 Razvoj predlogov

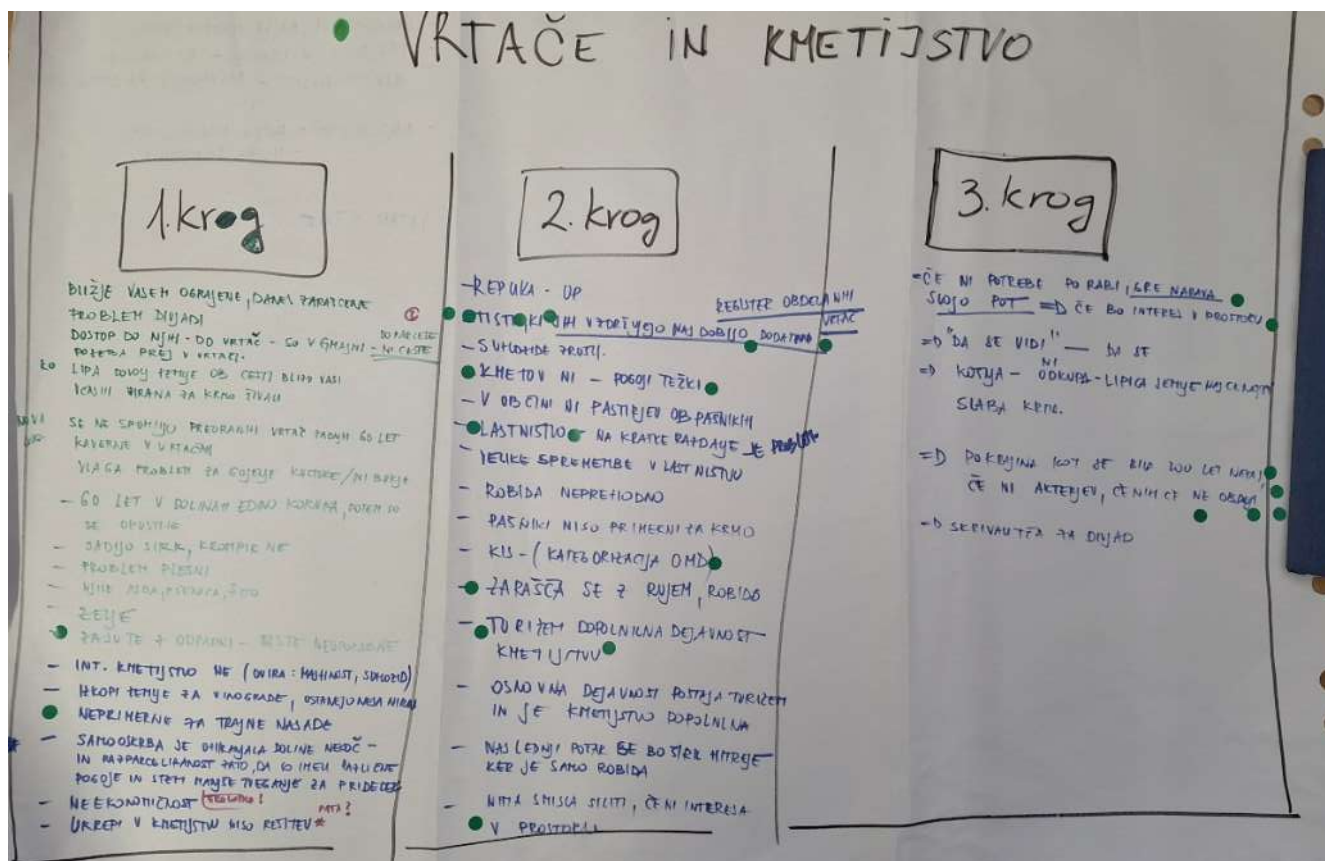
2. KLJUČNE UGOTOVITVE IN PREDLOGI

Udeleženci so potrdili, da se zmanjševanje požarne ogroženosti na Krasu ne more opirati samo na gašenje, ampak tudi na upravljanje goriv in prostora skozi aktivno rabo kulturne pokrajine.

Skupni imenovalec vseh treh tem je potreba po strateškem načrtovanju in določitev prednostnih ukrepov (kateri pasovi okoli vasi so prednostni, katere površine, katere vrtače, kateri suhozidi).

Pomembna faktorja za zmanjševanje ogroženosti sta se izkazala boljša organizacija in obveščanje kmetov ter prevod načrtov in strokovnih podlag v občinske prostorske akte in programe izvajanja. Delavnica je tudi ugotovila, da je na državni ravni potrebno prilagoditi

sistem subvencij in sistem vrednotenja zemljišč. Prav tako je pomembno preurediti merjenje suše, ki je pogoj za priznanje škode in pripraviti pravilnike, ki preprečujejo degradacijo vrtač in omogočajo njihovo ciljno obnovo.

Slika 4 Izsledki dela v skupinah

Za dolgoročno ohranitev suhozidov in delanih vrtač so udeleženci večkrat izpostavili povezavo kmetijstva in turizma kot dopolnilnih dejavnosti. Iz rezultatov delavnice smo lahko tudi razbrali, da je želja udeležencev ta, da so **ukrepi na področju protipožarne infrastrukture skladni z varstvom kulturne dediščine** (zlasti suhozidov) ter z varstvom narave.

Seznam predlogov ukrepov na lokalni ravni

- Redno, ciljno obveščanje lokalnih kmetov (razpisi, postopki, pogoji, kontaktna točka) ter aktivno delo z agrarnimi skupnostmi.
- Upoštevanje predlogov sprememb gozdnogospodarskih načrtov v občinskih prostorskih aktih (OPPN); zagotoviti, da se načrtovane spremembe tudi dejansko implementirajo.
- Kategorizacija zemljišč in določanje prednostnih pasov čiščenja zarasti, posebej okoli naselij; načrt povezati z zaščito vasi in z organizacijo paše.
- Nadaljevanje/krepitev sofinanciranja čiščenja zarasti, nakup ograj in opreme (civilna zaščita, gasilci) kot del lokalnega paketa zmanjševanja tveganja.
- Podpora organizacijskih modelov za pašo (npr. lokalna zadruga ali drug skupni model, ki omogoča pašo tudi na razdrobljenih zemljiščih).
- Preučevanje možnosti uporabe instrumenta javnih del in organiziranih prostovoljskih programov.
- V okviru obdelanih vrtač, priprava programa spodbujanja paše in vzdrževanja (z vezavo na obnovo suhozidov, kjer so še ohranjeni), spodbujanje povezav z lokalnim turizmom (dogodki, interpretacija, poti).
- Krepitev lokalnega izobraževanja in promocija dobrih praks obnove suhozidov (delavnice, prikazi, prenos znanja med generacijami) ter razvoj turističnega vrednotenja suhozidov.

Seznam predlogov ukrepov na državni ravni

- Vzpostavitev merilne postaje za sušo na Krasu, da se omogoči dokazovanje suše in priznanje škode v kmetijstvu.
- Prilagoditev sistema subvencij (npr. podpora mladim prevzemnikom, mešana raba, višje subvencije na požarno ogroženih območjih) ter urediti sistem vrednotenja zemljišč (bonitete) tako, da bolj odraža naravne razmere.

- Izdelava registra delanih vrtač, umestitev vrtač v načrtovanje; plačilo za kmete, ki že vzdržujejo rabo vrtač.
- Priprava zakonodajne podlage za ohranjanje geopestrosti ter varstvo ključnih habitatov v vrtačah in njihovi okolici (travišča, suhozidi, suhi kraški travniki in pašniki).
- Izdelava pravilnika za regulacijo izkopov zemlje iz vrtač (dovoljenja, sanacija) ter pravilnik, ki opredeli vlogo zemljišč v vrtačah z vidika kulturne pokrajine in dediščine.
- Usklajevanje protipožarnih in popožarnih posegov z varstvom kulturne dediščine (zlasti suhozidov) z ustreznimi smernicami in, kjer je potrebno, prilagoditvami pravilnikov.
- Sofinanciranje ključnih infrastrukturnih rešitev (npr. vodna zajetja, dostopi do vrtač) v okviru relevantnih programov, vključno s kohezijskimi viri.

Slika 5 Tematske skupine pri delu